

ROZHODNUTÍ

Úřad pro ochranu osobních údajů, odbor správního rozhodování, jako příslušný správní orgán podle § 5 odst. 1 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád), § 2 odst. 2 a § 46 odst. 4 zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, rozhodl dne 1. června 2004 takto:

Je prokázáno, že účastník řízení: [REDAKCE]

[REDAKCE], v souvislosti se zpracováním osobních údajů v informačním systému státní sociální podpory, jako správce osobních údajů klientů podle § 4 písm. j) zákona č. 101/2000 Sb. shromažďoval osobní údaje osob, které nejsou žadateli o dávky státní sociální podpory ani společně posuzovanými osobami ve smyslu zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, dále neprováděl likvidaci shromážděných osobních údajů poté, co uplynula doba nezbytná k účelu jejich zpracování, dále zpracovával osobní údaje z evidence obyvatel za účelem přidělování a používání elektronického podpisu (tj. identifikátoru klienta [REDAKCE] pro jednoznačnou identifikaci fyzické osoby v informačních systémech [REDAKCE], dále zpracovával osobní údaje způsobem, kterým bylo dotčeno právo subjektů údajů na informaci o zpracovávání jejich osobních údajů a dále nepřijal dostatečná opatření, aby nemohlo dojít k neoprávněnému zpracování osobních údajů obsažených v informačním systému státní sociální podpory,

čímž porušil povinnost stanovenou v § 5 odst. 1 písm. d) zákona č. 101/2000 Sb., tedy shromažďoval osobní údaje neodpovídající stanovenému účelu a v rozsahu nikoli nezbytném pro naplnění stanoveného účelu,

dále porušil povinnost stanovenou v § 5 odst. 1 písm. e) zákona č. 101/2000 Sb., tedy uchovával osobní údaje po dobu delší, než která je nezbytná k účelu jejich zpracování,

dále porušil povinnost stanovenou v § 5 odst. 1 písm. f) zákona č. 101/2000 Sb., tedy zpracovával osobní údaje nikoli pouze v souladu s účelem, k němuž byly shromážděny,

dále porušil povinnost stanovenou v § 10 zákona č. 101/2000 Sb., tedy nedbal při zpracování osobních údajů, aby subjekt údajů neutrpěl újmu na svých právech,

zejména na právu na zachování lidské důstojnosti, a také nedbal na ochranu před neoprávněným zasahováním do soukromého a osobního života subjektu údajů, a dále porušil povinnost stanovenou v § 13 zákona č. 101/2000 Sb., tedy nepřijal taková opatření, aby nemohlo dojít k neoprávněnému nebo nahodilému přístupu k osobním údajům, k jejich změně, zničení či ztrátě, neoprávněným přenosům, k jejich jinému neoprávněnému zpracování, jakož i k jinému zneužití,

a tím spáchal správní delikt podle § 46 odst. 1 zákona č. 101/2000 Sb., neboť porušil povinnost stanovenou tímto zákonem při zpracování osobních údajů, za což se účastníku řízení v souladu s § 46 odst. 1 zákona č. 101/2000 Sb. ukládá

pokuta ve výši 100.000 Kč
(slovy sto tisíc korun českých)

splatná do 15 dnů ode dne nabytí právní moci tohoto rozhodnutí bezhotovostním převodem na účet vedený u ČNB, č. ú. 3754-5825001/0710, variabilní symbol IČO účastníka řízení, konstantní symbol 1148.

Odůvodnění

Správní řízení ve věci plnění povinností při zpracování osobních údajů získaných z evidence obyvatel a zpracování osobních údajů pocházejících z dalších externích administrativních zdrojů v informačním systému státní sociální podpory (dále jen „IS SSP“) bylo zahájeno oznámením doručeným účastníku řízení, [REDAKCE], dne 6. dubna 2004. Podkladem pro zahájení správního řízení byla kontrolní zjištění obsažená v kontrolním protokolu ze dne 26. června 2003, který byl vypracován na základě kontroly provedené u účastníka řízení ve dnech 14. dubna 2003 až 20. června 2003 inspektorkou Úřadu pro ochranu osobních údajů, a dokumenty tvořící přílohu kontrolního protokolu. Vyjádření účastníka řízení k předmětu správního řízení bylo Úřadu pro ochranu osobních údajů doručeno dne 20. dubna 2004.

Ze spisového materiálu je zřejmé, že účastník řízení spravuje IS SSP a v tomto systému zpracovává osobní údaje převzaté z informačního systému evidence obyvatel vedeného podle zákona č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů (dále jen „evidence obyvatel“), a od finančních úřadů. Osobní údaje z evidence obyvatel přebírá účastník řízení na základě ustanovení § 63 odst. 5 zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře. Ministerstvo vnitra umožňuje účastníku řízení získávání osobních údajů z evidence obyvatel na základě dotazu prostřednictvím dálkového přístupu. Od finančních úřadů přebírá účastník řízení osobní údaje na základě § 24 odst. 6 písm. b) zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků. Jednotlivé finanční úřady vždy jednou měsíčně zasílají v podobě zásilky elektronické pošty účastníku řízení seznam všech osob, které podávají přiznání k dani z příjmu fyzických osob. Tyto seznamy obsahují také osobní údaje osob, které dosud nebyly žadateli o dávky státní sociální podpory ani společně posuzovanými osobami ve smyslu zákona č. 117/1995 Sb. Dále je

zřejmé, že účastník řízení neprovádí likvidaci osobních údajů zpracovávaných v IS SSP, neboť tento systém umožňuje pouze operace „zneplatnění“ a „archivace“, které ovšem umožňují pouze snížení provozní dostupnosti konkrétního záznamu. Osobní údaje obsažené v IS SSP jsou tak zpracovávány (tj. uchovávány) trvale, tedy i po uplynutí pětileté skartační lhůty stanovené směrnicí Ministerstva vnitra ČR čj. VSC/1-3618/01 ze dne 27. listopadu 2001, kterou se mění instrukce ministerstva vnitra České republiky ze dne 25. 5. 1992 čj. VSC/1-793-92, o spisové službě, uveřejněná pod č. 1/1992 ve Věstníku vlády České republiky pro okresní úřady a orgány obcí, ve znění směrnice Ministerstva vnitra čj. AS/3-2375/01 ze dne 17. srpna 2001, uveřejněné pod č. 6/2001 v částce 6 Věstníku vlády pro orgány krajů, okresní úřady a orgány obcí (dále jen „Směrnice“). Ze spisového materiálu dále vyplývá, že účastník řízení zpracovává údaje z evidence obyvatel pro účely přidělování a používání elektronického podpisu (tj. identifikátoru klienta ██████████ pro jednoznačnou identifikaci fyzické osoby v informačních systémech ██████████) zaměstnancům resortu účastníka řízení a k tomuto účelu tedy přebírá z evidence obyvatel osobní údaje osob, které nejsou žadateli o vystavení certifikátu jako stávající či budoucí klienti státní sociální podpory. Dále je zřejmé, že osoby, jejichž osobní údaje přebírá účastník řízení od finančních úřadů, a které doposud nebyly žadateli o dávky státní sociální podpory nebo společně posuzovanými osobami ve smyslu zákona č. 117/1995 Sb., nejsou informovány o skutečnosti, že účastník řízení jejich osobní údaje zpracovává. Oprávnění zpracovávat osobní údaje všech osob, které podaly přiznání k dani z příjmu fyzických osob v rámci IS SSP, nevyplývá z žádného právního předpisu a tato skutečnost není dotčeným subjektům sdělována ani jiným způsobem. Ze spisového materiálu dále vyplývá, že v rámci systému IS SSP není řádně ošetřeno zpracování přebíraných osobních údajů pro jiné účely než je právě vedení IS SSP. Systém IS SSP umožňuje zpracování přebíraných osobních údajů ve větším rozsahu než jaký je nezbytný k naplnění účelu, k němuž účastník řízení na základě zákona č. 117/1995 Sb. osobní údaje zpracovává. Účastník řízení neprovádí účinné kontroly zpracování přebíraných osobních údajů a přijatá opatření nepokrývají dostatečně bezpečnostní rizika neoprávněného přístupu zaměstnanců účastníka řízení k přebíraným osobním údajům.

Ve svém vyjádření ze dne 19. dubna 2004 účastník řízení k předmětu řízení uvádí, že údaje od finančních úřadů přebíral v dobré víře v to, že neobsahují osobní údaje jiných osob než klientů státní sociální podpory. To, že tomu tak není, zjistil účastník řízení až na základě kontroly provedené inspektorkou Úřadu pro ochranu osobních údajů. Údaje osob, které nejsou klienty státní sociální podpory, účastník řízení dle svého vyjádření nijak nezpracovával, pouze je uložil na záznamová média. Účastník řízení uvádí, že přesto, že pochybení je jednoznačně na straně Ministerstva financí, odstranil ze systému IS SSP údaje těchto osob a přijal opatření, aby se osobní údaje osob, které nejsou klienty státní sociální podpory, do systému IS SSP vůbec nedostaly. Účastník řízení dále uvádí, že likvidace záznamů o osobách i o dávkách nepřichází vzhledem ke charakteru IS SSP v úvahu a že stanovení délky skartační lhůty je zcela v kompetenci účastníka řízení. Správnost svého postupu opírá účastník řízení také o skutečnost, že v době po skončení kontroly vešla v platnost novela zákona č. 117/1995 Sb., kterou bylo do tohoto právního předpisu přidáno ustanovení § 63 odst. 8, kde je lhůta pro uložení všech údajů v IS SSP stanovena na patnáct let.

Ohledně přidělování elektronického podpisu (identifikátoru klienta ██████████) zaměstnancům účastníka řízení, účastník řízení uvádí, že tito zaměstnanci podepisují souhlas se zpracováním osobních údajů k tomuto účelu. Účastník řízení dále uvádí, že v souvislosti s jeho postupy nebylo prokázáno, že by došlo k nějaké újmě nebo zásahu do soukromého nebo osobního života na straně klientů státní sociální podpory ani na straně jiných osob, jejichž osobní údaje byly součástí systému IS SSP. Celý systém IS SSP je dle vyjádření účastníka řízení zabezpečen tak, že k příslušným databázím má přístup jen omezený okruh uživatelů, kteří tento přístup potřebují k plnění svých pracovních povinností. Účastník řízení také uvádí, že k 17. prosinci 2003 byla všechna nápravná opatření uložená inspektorkou Úřadu pro ochranu osobních údajů realizována.

Pro posouzení věci považuje správní orgán za významné následující závěry:

Údaje z evidence obyvatel poskytuje účastníku řízení pro účely státní sociální podpory Ministerstvo vnitra na základě ustanovení § 63 odst. 5 zákona č. 117/1995 Sb. Finanční úřady poskytují účastníku řízení údaje nezbytné pro vedení IS SSP na základě § 63 odst. 3 zákona č. 117/1995 Sb. a § 24 odst. 6 zákona č. 337/1992 Sb. Rozsah osobních údajů nezbytně nutný pro naplnění stanoveného účelu zpracování je potom dán účelem vymezeným v citovaných ustanoveních a okruhem osob vymezených zákonem č. 117/1995 Sb., kterými jsou v daném případě výlučně žadatel o dávku státní sociální podpory a osoby s ním společně posuzované. Shromažďování osobních údajů jakýchkoli jiných osob, zde konkrétně osob, které podaly přiznání k dani z příjmu fyzických osob, ale nejsou současně žadateli nebo společně posuzovanými osobami ve smyslu zákona č. 117/1995 Sb., je již překročením rozsahu nezbytného pro naplnění stanoveného účelu zpracování osobních údajů. Zpracováním osobních údajů se podle § 4 písm. e) zákona č. 101/2000 Sb. rozumí jakákoli operace s osobními údaji, nikoli tedy pouze „aktivní“ využívání, ale také například uchovávání nebo ukládání na nosiče informací.

Za limitní dobu nezbytnou pro zpracování osobních údajů je v daném případě nutno považovat skartační lhůtu pěti let stanovenou Směrnicí. Tato skartační lhůta, vzhledem k tomu, že je delší než prekluzivní lhůta tří let, ve které je možno podat návrh na obnovu správního řízení podle § 63 odst. 3 zákona č. 71/1967 Sb., poskytuje účastníku řízení dostatečně dlouhou dobu na dořešení veškerých záležitostí týkajících se provedení správního řízení. Tím, že účastník řízení vede IS SSP takovým způsobem, který neumožňuje likvidaci jednotlivých osobních údajů, dochází k tomu, že osobní údaje jsou uchovávány po dobu delší než nezbytnou pro naplnění účelu, k němuž byly shromážděny. S ohledem na to, že IS SSP byl uveden do provozu současně se vstupem zákona č. 117/1995 Sb. v platnost (tj. 1. října 1995), není pochyb o tom, že u části zpracovávaných osobních údajů již nastaly podmínky pro likvidaci. Délka stanovené skartační lhůty není z hlediska tohoto správního řízení relevantní.

Účelem, k němuž účastník řízení zpracovává osobní údaje, je naplnění povinností, které mu jsou uloženy zvláštními zákony, tedy rozhodování o dávkách státní sociální podpory, jejich výši a výplatě. Účastník řízení je tedy oprávněn osobní údaje

shromažďovat a dále zpracovávat pouze v souladu s tímto účelem. Zpracování osobních údajů pro účely přidělování a používání elektronického podpisu osobám, které nejsou klienty státní sociální podpory, není tedy v souladu s účelem, k němuž byly osobní údaje shromážděny. Souhlas se zpracováním osobních údajů, který zaměstnanci účastníka řízení podepisují současně se žádostí o přidělení elektronického podpisu, se vztahuje toliko na osobní údaje, které konkrétní zaměstnanec účastníku řízení poskytne v rámci této žádosti. Uvedený souhlas ovšem neopravňuje účastníka řízení k využívání přístupu do evidence obyvatel k jinému účelu, než jaký je výslovně stanoven zákonem č. 117/1995 Sb., tedy pro účely státní sociální podpory, nikoli již pro účely přidělování a používání elektronického podpisu.

Skutečnost, že účastník řízení automaticky přebírá všechny osobní údaje od finančních úřadů, včetně údajů týkajících se osob, které nejsou žadateli nebo společně posuzovanými osobami podle zákona č. 117/1995 Sb., znamená, že tyto osoby jsou dotčeny na svém právu být informován o tom, že jsou zpracovávány jejich osobní údaje. Osoby, které poskytly své osobní údaje jiným státním orgánům, nemají možnost zjistit, že jejich osobní údaje se stávají také součástí IS SSP, a ani nejsou o této skutečnosti nijak informovány.

Organizační a bezpečnostní opatření přijatá účastníkem řízení za účelem zabránění neoprávněnému zpracování osobních údajů obsažených v IS SSP nejsou dostatečná a nepokrývají všechna rizika. Konkrétně není účinně zabráněno tomu, aby nedošlo ke zpracování osobních údajů k jinému účelu, než ke kterému byly shromážděny. Systém IS SSP umožňuje zpracování osobních údajů nad rámec povinností stanovených účastníku řízení zvláštními zákony. Účastník řízení dále neprovádí účinné kontroly, zda nedochází k neoprávněnému zpracování osobních údajů, a nepoužívá k tomuto účelu ani jiné prostředky. Podstatnou součástí opatření směřujících k zabezpečení práce s osobními údaji je také likvidace osobních údajů po uplynutí doby, která je nezbytná pro jejich zpracování. Likvidaci osobních údajů účastník řízení ovšem vůbec neprovádí.

K části vyjádření účastníka řízení, v níž napadá kontrolní protokol a způsob vedení kontroly, je nutno uvést, že námitky proti kontrolnímu protokolu lze podle § 17 zákona č. 552/1991 Sb., o státní kontrole, a podle poučení uvedeného v závěru kontrolního protokolu podat pouze ve lhůtě patnácti dnů po seznámení s kontrolním protokolem, nikoli tedy v rámci tohoto správního řízení. Správní řízení je samostatným řízením zahajovaným na základě zjištění, že došlo k porušení povinností stanovených zákonem č. 101/2000 Sb.

Skutečnost, že se účastník řízení spoléhal, že osobní údaje přebírané od finančních úřadů se týkají pouze osob, které jsou žadateli nebo společně posuzovanými osobami podle zákona č. 117/1995 Sb., nezprošťuje účastníka řízení odpovědnosti za plnění povinností stanovených zákonem č. 101/2000 Sb. Naopak by bylo možné takový postup, tedy automatické a nekontrolované přebírání osobních údajů, hodnotit v neprospěch účastníka řízení.

Správní orgán tedy na základě výše uvedeného považuje za prokázané, že účastník řízení porušil povinnosti stanovené v § 5 odst. 1 písm. d), § 5 odst. 1 písm. e), § 5 odst. 1 písm. f), § 10 a § 13 zákona č. 101/2000 Sb.

Při stanovení výše sankce je nezbytné přihlídnout zejména k rozsahu zpracovávaných osobních údajů (k 5. květnu 2003 zpracovával účastník řízení v IS SSP osobní údaje ████████ osob, z toho ██████ osob dosud nebylo žadateli ani společně posuzovanými osobami podle zákona č. 117/1995 Sb., a k 30. dubnu 2003 zpracovával osobní údaje za účelem vystavení elektronického podpisu u méně než nebo přesně █████ osob) a k délce zpracování osobních údajů (systém IS SSP byl uveden do provozu 1. října 1995, údaje přebírané od finančních úřadů zpracovává účastník řízení od 1. listopadu 2001 a údaje přebírané z evidence obyvatel zpracovává nejpozději od 21. února 2002). Za skutečnost snižující závažnost jednání účastníka řízení lze hodnotit, že nebyla prokázána žádná újma, která by vznikla subjektům údajů v souvislosti s protiprávním jednáním účastníka řízení. Správní orgán považuje při stanovení výše sankce za podstatné také to, že účastník řízení provedl všechna uložená nápravná opatření neprodleně.

S ohledem na výše uvedené, bylo rozhodnuto jak je uvedeno ve výroku tohoto rozhodnutí.

Poučení: V souladu s § 61 odst. 1 zákona č. 71/1967 Sb. lze proti tomuto rozhodnutí do 15 dnů od jeho oznámení podat u odboru správního rozhodování rozklad předsedovi Úřadu pro ochranu osobních údajů.

Praha 1. června 2004

Josef Prokeš
ředitel odboru správního rozhodování